

A szemlőhegyi barlang hosszmetsete

KINCSES BUDAI BARLANGOK

Aragonit !

Tudományos műszó. Egy különös, ritka cseppkőfajtát jelent, azt a ritka fajt, amelyik úgy keletkezik, hogy a mészből gazdag hóforrás vize megreked egy barlangban és ott nagyon lassan lehül. Ez alatt a lehülési folyamat alatt a víz mésztartalma lerakódik a barlang falára. Ez az aragonit.

Csodálatosan szép. Borsó-, mogyoró- és diónagyságú kis gömböcskével szórja tele a barlang falait, alját, sőt a tetejét is. A kis gömböcskék fehéres színűek, de szint játszanak egész a középsárgáig minden árnyalatban.

Az aragonit érdekességén kívül nagyon is közlelről érdekel minket, mert nagyon-nagyon ritka. *A világon összesen két aragonit-barlang van és mindkettő itt van a magyar főváros területén, a budai hegyekben.*

A budai hegyek két kincsesbarlangját nemrég fedezték fel. Az egyiket, a zöldmálit vagy szemlőhegyit 1930 nyarán, a másikat, a ferenchegyit 1934 tavaszán. Az első kutatók bámulva járták be a csodálatos földalatti világot, de hogy milyen kincsre bukkantak, azt csak akkor tudták meg, amikor Andreas

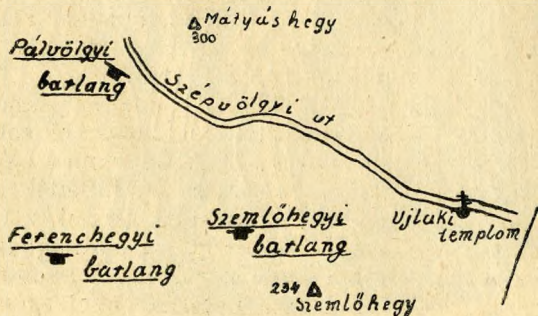
Perco, a világhírű postumiai barlang-múzeum igazgatója azzal a kéréssel fordult Kessler Huberthez, a barlang feltárójához, hogy küldjön legalább egy kis darab aragonit-cseppkövet a múzeumnak. Kessler Hubert küldött is, innen a szemlőhegyiből. És azóta a postumiai barlangmúzeumban is mutogatják ezt a ritka barlangkincset.

A két barlang sokban nagyon hasonló egymáshoz.

Alapközete mindkettőnek egyforma: numulinás, kagylós mészkő. Járataik teljesen egyirányúak, hasadékaik párhuzamosak és végül mindkettőben egyformán fordul elő ez a csodálatos, ritka cseppkőképződmény, az aragonit. Kétségtelen, hogy a két barlang egy barlangrendszer két szakasza és hogy a két barlang között eddig még nem találták meg az összefüggést, annak elsősorban az az oka, hogy a kutatásra bizony nem fordíthatnak még elég gondot és legfőképpen elég pénzt.

Az aragonit úgy képződik, hogy a mésztartalmú barlangi víz egy ponton cseppekben összegyűl és onnan cseppenként hull alá. Igen, de minden csepp ott hagy valamit a mésztartalmából a barlang mennyezetén és egy parányit a barlang padozatán is, ott, ahová lehullott. Ezek a parányi mészrészecskék lerakódnak és idővel hosszú, csúcsos képződménnyé alakulnak. Ilyen cseppkő van Aggteleken is és ilyen van a világ összes cseppkőbarlangjaiban. A képződésnek ettől a formájától kapta a nevét is a cseppkő.

A szemlőhegyi barlang bejárata magánterületen nyílik, de pár méter után már behúzódik a barlang a főváros területe alá. Egy építkezés alkalmával fedezték fel a

A három budai barlang fekvése

barlangot; ijedten tapasztalták a kőfejtő munkások, hogy a telek egyik sarkában «dyuk» van, amelyikben percekig gurul a kő! Lemenni persze nem mert egyikük sem; a területtulajdonos viszont értesítette a Barlangkutató Társulatot.

A barlangnak csodálatosan szép részei vannak, melyeket a barlangkutató mindig találékony és jellemző, sokszor komoly, sokszor kedvesen humoros névvel nevez el. A szemlőhegyi barlang keskeny, csak hason járható, rendkívül nehéz lejárátát például Szigorlatnak nevezte el az első csoport, amelyik végigment a barlangon. Az első folyosó egyik benyilójában van a Rózsalugas; egy kis fülke, tele hófehér, rózsára emlékeztető alakú cseppkövel. Az Óriásfolyosó egyik kis benyilója a Gyémántfülke. A folyosóval szemben lévő oldalát hófehér, gyémántszerűen csillogó calcitképződmények borítják, melyek ezer színben verik vissza a barlangkutató lámpájának ráeső fényét. És érdekes: ez a csodálatosan csillogó hófehér halom csak takaró: ha hozzá érünk tompa, kongó hangot ad. Ahogy egyik oldalon a meszes víz csillogó réteget vont, úgy mosta ki a másik oldalon alóla a törmelékközetet.

A barlang leimpozánsabb része a Hosszú-

Stalagtit-oszlop az aggteleki cseppkőbarlangban

Aragonit a ferenchegyi barlangból

folyosó. Ebbe egy alig huszonöt centiméternyi nyíláson át lehet csak bejutni. A Hosszúfolyosó átlag két-öt méter széles, helyenként tíz-tizenöt méter magas és a hossza körülbelül százhusz méter.

A másikat, a ferenchegyi barlangot tulajdonképpen a főváros útépitői fedezték fel, amikor a Törökvész-utat kiépítették.

A lejáró után egy szokatlanul nehéz útszakasz kezdődik, a Csúszda. Lefelé aránylag egyszerű; a látogató belefekszik a csúszdába és — lecsúszik. Felfelé azonban gyötrelmesen nehéz. A csúszda alig szélesebb, mint az emberi test, fogás nincs az oldalain és egyenesen emelkedik. Centiméterenként kell előre küzdenie magát a barlangkutatónak, ha újból napvilágra akar kerülni.

A barlangot hat főhasadék szeli át; ezeket számtalan kereszthasadék osztja sok-sok részre. Az egész barlang tulajdonképpen egy hatalmas sziklautca-rendszer. A hasadékok találkozásainál kisebb-nagyobb termek alakultak ki; külön érdekessége a barlangnak az Aknateremből nyíló körülbelül huszonöt méter mély akna és a Labirint, ahol egész csomó hasadék találkozik. *Seréndi István*